

Eesti Naabrivalve ühingu 2006 aastal tellitud uuringu kokkuvõte

Uuringu eesmärgiks oli teada saada naabrivalve sektorite liikmete hinnang oma sektori tegevusele ja koostööle politsei ning kohaliku omavalitsusega, naabrivalve liikumise tulemuslikkus antud piirkonnas ning ettepanekud edasiseks tegevuseks. Samuti aitab uuring hinnata naabrivalve liikumise tulemuslikkust.

Uuringu sihtgrupiks olid naabrivalve sektorite liikmed Tallinnas, Harjumaal ja Viljandis, valimi moodustas 283 küsitletut. Neis kolmes piirkonnas on kõige rohkem sektoreid ja ühingu tegevus on eelkõige suunatud nendele keskustele. Loomulikult tegeleme ühingu ka teiste sektoritega, mis asuvad hajutatult üle Eesti.

Uuringu viis läbi Tartu Ülikooli Sotsiaalteaduskond ajavahemikul oktoober-detsember 2006. Juhulvalimi alusel valiti 283 naabrivalve sektori liiget, keda küsitleti ettevalmistatud küsimustikku kasutades telefoni teel.

88 uuringus osalejat elab Tallinnas, 98 Harjumaal ja 96 Viljandis. Vastajatest enamus (84%) on eestlased. Vastajate keskmine vanus on 52 aastat, kõige sagedamini on nooremad vanusegrupid esindatud Harjumaal (keskmine vanus 46). Viljandimaal ja Tallinnas oli keskmiseks vastaja vanuseks 55. Harjumaal on viimaste aastate jooksul toimunud väga aktiivne kinnisvaraarendus, paljude valdade elanike arv on isegi kahekordistunud ja seda eeskätt noorte perede arvelt. See tendents kajastub ka meie uuringus.

Esimene naabrivalve tegevust käsitlev blokk uuringus annab ülevaate naabrivalve tulemuslikkusest kuritegevuse ennetamisel. Kolme piirkonna vastuseid kokku võttes võib öelda, et 67% vastanutest peab oma kodukohta peale naabrivalvega liitumist turvalisemaks kui enne liitumist. Kõige rohkem on turvalisus paranenud Harjumaal ja Tallinna vastajate arvates – 75% arvab, et turvalisus on paranenud. Samuti leiavad enamus (71%) respondentidest, et nende kodu on paremini kaitstud peale naabrivalve sektori loomist. Need vastused selgitavad inimeste arvamust – kui suur on hirm kuriteo ees, kui suur on turvatunne ja seda mõjutavad faktorid, muuhulgas ka info ja abi kättesaadavus. Uuringust selgus, et pärast naabrivalvega liitumist on elanike arvates võimalik abi neile lähemal – 72% on sellisel arvamusel.

Väga heaks peame tulemust, kus 18% vastanutest teab, et nende sektorites on ära hoitud mõni kuritegu. See on info, mis kuskil mujal andmebaasides ei kajastu, kuna reaalselt mingit sündmust ju ei ole toimunud, ära hoitud kuritegusid ei registreerita. 10% vastajate teadmisel on nende sektori tegevus aidanud kaasa mõne kuriteo sooritaja tabamisele. Siin on mõeldud nii „teolt tabamist” kui ka hiljem kurjategija kohta olulise info edastamist, mis on viinud kurjategija tabamisele. Kuritegude ärahoidmisel ja kurjategijate tabamisel on Harjumaal tulemused keskmisest kõrgemad – veerand vastajatest teab ennetatud kuritegudest ja 14% teab mõne kurjategija naabrivalve sektori abiga tabamise fakti.

Küsisime ka elanike hinnangut naabritega suhtlemisele. Naabritega on suhted kõige paremad viljandimaalastel – viie palli skaalal hindas oma suhted 5 palli vääriliseks 40% ja 4 palli vääriliseks 51% vastanutest. Tallinnas on naabritevahelised suhted sarnased Viljandi tulemustega. Harjumaal seevastu hindas 20% vastanutest oma suhteid naabritega

3 palli vääriliseks ehk siis arenguruumi parema suhtlemise ja omavahel läbisaamise korraldamiseks on. Jällegi võib Harjumaa tulemust selgitada kiire ehitustempoga uuselamurajoonides, kus elanikke (ehk naabreid) tuleb püsivalt juurde ja püsivat elanikkonda nagu Tallinnas ja Viljandis, ei ole veel kujunenud. Samas arvab 20% Harjumaa vastajatest, et peale naabrivalve sektori loomist on suhted naabritega paranenud. Kogu valimist jagab sellist arvamust 13%.

Kolmas blokk käsitleb elanike osalust naabrivalves ja hinnangut kogu sektori tegevusele. 9% vastanutest on kas sektori vanemad või muul viisil sektori tööd koordineerinud. Sektori tegevuses on elanikud kõige rohkem seotud olnud jälgimisega, naabritega info vahetamine, koostööga politseiga, koolitustel-koosolekutel osalemisega, patrullimisega ning sektori juhtimisega. 13% vastanutest on teinud kohalikule omavalitsusele või politseile ettepanekuid turvalisuse parandamiseks piirkonnas, oma maja või korteri turvalisuse parandamisega on tegelenud 48% uuringus osalenutest.

Vastanud oleksid motiveeritud naabrivalve liikumisele rohkem aega pühendama eelkõige aja ning vajaduse olemasolul. Samamoodi motiveerivad elanikke aktiivsemalt tegutsema naabrid ja juba eelnevalt saavutatud tulemused. On ka üksikuid vastanuid, kes arvavad, et raha või politsei tegevus motiveeriks neid rohkem osalema. Inimese vajadused ja eesmärgid naabrivalvega liitumisel on erinevad ja enamasti ühiste eesmärkide saavutamiseks naabrivalvega liitumise juurde jõutaksegi. Uuringust selgub ka tõsiasi, et igapäevaselt ei peeta vajalikuks naabrivalvega tegeleda või sellega seotud tegevustes osaleda - 32 vastajat arvas, et konkreetne vajadus on kõige suuremaks motivaatoriks naabrivalve tegevuses osalemiseks. Eesti Naabrivalve ühingu võimalused motiveerida sektorite liikmeid naabrivalve tegevusele rohkem aega pühendada on eelkõige tihe kontakt sektorite vanematega ning vajadusel probleemide lahendusele kaasa aitamine. Samasugune roll on politseil ja kohalikul omavalitsusel – nende ülesandeks on see, et elanike poolt tulnud infole õigeaegselt ja tõhusalt reageeritakse. Usaldust on väga raske ehitada, aga lihtne kaotada - kui elanik oma murele lahendust ei saa, ei ole tal enam erilist motivatsiooni uuesti abi küsida. Kui Eesti Naabrivalve ühing on teadlik tekkinud suhtlemisprobleemist, saame me sekkuda ja olla vahendajaks probleemile lahenduse leidmisel, aga tihti jätvavad elanikud oma pahameele ja abi mittesaamise enda teada ja sellisel juhul ei ole võimalik ka meil olukorda parandada. Et sektori liikmetel motivatsiooni tekitada/taasluua, on ühingul vaja infot ja meie ülesanne on seda elanikele kõikidel kokkusaamistel-koosolekutel selgitada.

Keskmine hinnang valitud piirkondade sektorite tööle on 3,7 palli viiepalli süsteemis. Naabrivalve sektori aktiivsus sõltub elanike endi tegevusest, seega on sektori tulemuslikkus suuresti elanike endi teha. Enamik vastajatest (65%) teab, kes on antud piirkonnas sektori vanem ja sektori vanema tegevusega ollakse üldjoontes rahul.

Neljandas uuringu osas küsisime sektorite liikmete arvamust koostöö kohta kohaliku omavalitsuse ja politseiga. Skaalal „tihe/mõningane/praktiliselt puuduv/ei tea” hinnati koostööd politseiga mõningaseks (44%), kõige tihedam on koostöö politseiga Harjumaa sektorites (24% vastanute arvates). Samas ütleb 30% Tallinna vastanutest, et koostöö politseiga praktiliselt puudub. Eesti kõrgeima kuritegevuse tasemega linnas peaks elanike

ja politsei vaheline koostöö kindlasti sage olema ja naabrivalve peaks andma mõlemale poolele selleks hea võimaluse. Omavahelist suhtlust saab aidata parandada ka naabrivalve ühing, kuid initsiatiiv ja huvi peab tulema ka elanikelt ja politseilt. Viiepalli süsteemis hinnatakse politsei tööd 3,5 palli vääriliseks, kõige rohkem on politsei tegevusega rahul Viljandimaa elanikud. Tõenäoliselt mõjutab vastanute hinnangut ka politseinike arvu pidev vähenemine, väljakutsetele ja inimeste muredele reageerimise aeg üha pikeneb – see kõik põhjustab elanikes rahulolematust. Põhiliste politseitöö arengusuundadena näevad elanikud aktiivsemat patrullimist, politseinike arvu suurendamist, reageerimiskiiruse parandamist ning tõhusamat tegevust noorte kuritegevuse vähendamisel ja tõkestamisel ehk kokkuvõtvalt soovivad elanikud näha rohkem politseinikke. Peale sektori loomist on 79% vastanute arvates politsei tegevuse kvaliteet jäänud endiseks ehk siis naabrivalve sektoritel ei ole mingeid privileege ega eelisseisundit võrreldes teiste elanikega. Siiski arvab 20% uuringus osalejatest, et politsei töö kvaliteet on paranenud. Üllatuslikult on ka vastajaid (1%), kelle hinnangul politsei tegevus peale sektori loomist on halvenenud. Inimesed annavad hinnanguid tavaliselt enda või kellegilt kuuldu kogemusele tuginedes ja seda üldistades. Kahjuks on nii, et negatiivseid kogemusi võimendatakse ja positiivne võib jääda selle varju. Usume, et aktiivsete ja probleemide lahendusest huvitatud elanikega tehakse koostööd ühtmoodi aktiivselt, olgu ta siis sektori liige või mitte.

Koostöö omavalitsusega on uuringus osalejate arvates mõningane ja küllaltki juhuslik, 21% vastanutest ei tea koostööst midagi. Tõenäoliselt on elanike probleemid enamasti seotud politseiga ja omavalitsusega suhtlevad vähesed (36% arvates on koostöö mõningane). Kohalikule omavalitsusele teevad uuringus osalejad järgmised ettepanekud: parandada valgustust, rohkem infot omavalitsuse tegevuste kohta, parandada korrakaitset, tihedam koostöö erinevate organistatsioonidega, keskkonnaga rohkem tegeleda.

Viimane uuringublokk käsitleb sektorite liikmete koolitusvajadust. Eesti Naabrivalve ühing pakub elanikele erinevaid koolitusi ja enesetäiendamise võimalusi, uuringu abiga soovime teada saada elanikele huvipakkuvad teemad ja nende reaalse huvi ning vajaduse koolitustel käia. See aitab meil planeerida eelarvet ja tegevusi. Kõige rohkem pakub elanikele huvi, kuidas käituda hädaolukordades – 83% vastanutest vajab sellist koolitust. 78% vajaks enesekaitse koolitust, 75% vastanutest tunneb huvi avalikku korda puudutava seadusandluse vastu, 74% tahab lisateadmisi erinevate signalisatsioonide ja valvesüsteemide vallas ning 71% vajab lisainfot naabrivalve tegevusprintsipi kohta. Meie tavapraktika on selline, et naabrivalve loomiseks kokku kutsutud koosolekul tutvustame alati naabrivalve eesmärke ja tegevuspõhimõtteid. Siiski näitavad uuringu tulemused, et elanikud ei tea täpselt, mida kujutab endast naabrivalves osalemine. Edaspidi uute sektorite moodustamisel arvestame sellega, et peame põhjalikumalt naabrivalve sektori igapäeva tööst rääkima, olemasolevatele tahame vajaliku info edastada läbi naabrivalve ümarlaudade või koolituste.

Seega koolitusvajadus on ilmne. Elanike tõsisel huvis paneb aga kahtlema asjaolu, et reaalset leiaks koolitusel osalemiseks aega vaid pooled vastajatest. Uuringu tulemused kinnitavad meie senist kogemust koolituste korraldamisel, kus esialgu on huvilisi palju, aga kui koolituse aeg käes, siis kohal on üksikud. Samas on üheks elanike ootuseks ja

ettepanekuks ühingu korraldada koolitusi ja seda me loomulikult ka neile pakume, aga nagu uuringu tulemused näitavad, siis ei ole kõikidel ikkagi võimalik pakutust osa saada.

Antud uuringu tulemused näitavad, et naabrivalve liikumine on tulemuslik kuritegude ärahoidmisel ja kuritegevuse hirmu vähendamisel elanike hulgas. Elanikud tunnevad, et vajalik abi on lähemal ja vajadusel koondutakse naabritega ühiste probleemide lahendamiseks. Naabrivalve liikumise eesmärk ongi läbi elanike ühise tegutsemise vähendada kuritegevust ja arendada elanikes kodanikujulgust. Ühing saab omalt poolt pakkuda tuge, nõustamist ja infot, mis annab elanikele vajalikud teadmised ja oskused vajalikul hetkel õigesti reageerimiseks. Unikaalne koostöömudel – elanikud, kohalik omavalitsus, politsei ning kogu seda struktuuri koordineeriv organisatsioon – on kuue tegevusaasta jooksul osapoolte toetuse leidnud ja on tulemuslik kuritegude ennetamisel ja kuritegevuse hirmu vähendamisel. Kindlasti on uuring aluseks MTÜ Eesti Naabrivalve tegevuse arendamisel, uuringust saavad oma töö planeerimisel mõtlemisainet ka politsei ja kohalikud omavalitsused.

Kokkuvõtte koostas:
Tiina Ristmäe
MTÜ Eesti Naabrivalve
Tegevjuht

Veebruar 2007